

ΚΑΤΕ ΚΙΡΚΠΑΤΡΙΚ

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ
ΣΤΕΛΛΑ
ΚΑΣΔΑΓΛΗ

Πως η Συμόν έχωε
ΜΠΟΒΟΥΑΡ

ΜΙΑ ΟΛΟΚΛΗΡΗ ΖΩΗ

ΜΕΤΑΙΧΜΙΟ

μ

Λίστα εικόνων

Συντομογραφίες έργων της Μποβουάρ

Εισαγωγή: Ποια είναι η Σιμόν ντε Μποβουάρ;

- 1 Ένα κορίτσι μεγαλώνει
- 2 Η ευσυνείδητη κόρη
- 3 Για την αγάπη του Θεού ή για τον έρωτα των ανδρών;
- 4 Ο έρωτας πριν από τον θρύλο
- 5 Η Βαλκυρία και ο πλεϊμπόι
- 6 Πολλά δικά της δωμάτια
- 7 Το τρίο που έγινε κουαρτέτο
- 8 Πόλεμος εντός, εκτός και επί τα αυτά
- 9 Ξεχασμένη φιλοσοφία
- 10 Η βασίλισσα του υπαρξισμού
- 11 Αμερικανικά διλήμματα
- 12 Το σκανδαλώδες *Δεύτερο φύλο*
- 13 Το νέο πρόσωπο του έρωτα
- 14 Η εξαπάτηση
- 15 Τρίτη ηλικία: η αποκάλυψη
- 16 Το φως που δύει
- 17 Επίλογος: Τι θα απογίνει η Σιμόν ντε Μποβουάρ;

Επιλεγμένη βιβλιογραφία

Η Σιμόν ντε Μποβουάρ περιστοιχισμένη από την πατρική της οικογένεια στο Μερινιάκ, καλοκαίρι 1908. Από αριστερά προς τα δεξιά: ο Ζορζ, ο Ερνέστ (παππούς της Σιμόν), η Φρανσουάζ, η Μαργκερίτ (θεία της Σιμόν) και ο σύζυγός της Γκαστόν (αδελφός του Ζορζ).

1

μ

Το πρωί της 9ης Ιανουαρίου 1908, στις 4.30 τα ξημερώματα, γεννήθηκε στο 6ο διαμέρισμα του Παρισιού και μέσα σε ασφυκτικές κοινωνικές συμβάσεις η Σιμόν Λουσί Ερνεστίν Μαρί Μπερτράν ντε Μποβουάρ.¹ Ο πρώτος αέρας που εισέπνευσε είχε μπει από τα παράθυρα του δεύτερου ορόφου, που έβλεπαν στη λεωφόρο Ρασπάλιγ, και μέχρι τα τέσσερά της η Σιμόν είχε τελειοποιήσει πια την τέχνη του να βγάζει τις ανάγλυφες επαγγελματικές κάρτες από τη βελούδινη τσάντα που κρατούσε όταν έκανε επισκέψεις μαζί με τη μητέρα της.² Η Μποβουάρ θα έμενε στην ίδια σικ περιοχή του Παρισιού για ολόκληρη σχεδόν τη ζωή της, την εποχή που γεννήθηκε όμως τα οικονομικά της οικογένειας περνούσαν δύσκολους καιρούς.

Οι Μπερτράν ντε Μποβουάρ ανήκαν στην ανώτερη αστική τάξη και κατάγονταν από τη Βουργουνδία. Κάποιος απόγονός τους είχε τιμηθεί με έναν αριστοκρατικό τίτλο στα 1786, αλλά αποκεφαλίστηκε μετά την Επανάσταση, στα 1790. Παρότι το συμβάν διαδραματίστηκε πάνω από έναν αιώνα πριν από τη γέννησή της, εντούτοις έχει διχάσει τις βιογράφους της Μποβουάρ, που δεν συμφωνούν στην εκτίμησή τους για την κοινωνική θέση της οικογένειας: η Μπερ θεωρεί σπουδαίο το γενεαλογικό της δέντρο, όμως η αδερφή της Σιμόν, η Ελέν, του έδωσε πολύ λιγότερη σημασία. Μετά τον αποκεφαλισμό του διακεκριμένου απογόνου η οικογένεια εγκατέλειψε εν πολλοίς τις αριστοκρατικές της αξιώσεις.³

Τους ανήκε ωστόσο ακόμα μια έκταση στο Λιμουζέν, με ένα κά-

στρο μέσα. Όμως ο Ζορζ ντε Μποβουάρ δεν ήταν πρωτότοκος, άρα δεν μπορούσε και να την κληρονομήσει. Ήταν πνευματικά προικισμένος και εξαιρετικά γοπτευτικός, όμως οι φιλοδοξίες του δεν συμβάδιζαν μ' εκείνες των γονιών του: εκείνος ήθελε να γίνει ηθοποιός. Ο πατέρας του τον ενθάρρυνε να ακολουθήσει ένα πιο αξιόσεβαστο επάγγελμα και τελικά επικράτησε ο καθωσπρεπισμός: ο Ζορζ σπούδασε νομικά και δούλεψε στο γραφείο ενός πολύ γνωστού δικηγόρου του Παρισιού. Δεν ήταν φιλόδοξος: ούτε ο πατέρας του ούτε ο αδερφός του χρειαζόταν να δουλεύουν για να βγάλουν το ψωμί τους και, παρότι η μητέρα του είχε προσπαθήσει να ενσταλάξει μέσα του τη σημασία της εργασίας, εντούτοις ο σπόρος της ποτέ δεν ρίζωσε στην καρδιά του. Ήθελε όμως να παντρευτεί, γι' αυτό και εγκατέλειψε τελικά τη γραμματειακή του θέση προκειμένου να εξασκήσει μόνος του τη δικηγορία, με την ελπίδα ότι αυτό θα βελτίωνε τις προοπτικές του.

Με τη μεσολάβηση του πατέρα του βρέθηκε μια κατάλληλη υποψήφια: η Φρανσουάζ Μπρασέρ, μια νεαρή γυναίκα με αξιόλογη προίκα από μια οικογένεια του Βορρά. Παρότι το όνομά τους δεν περιείχε αριστοκρατικό μόριο, οι Μπρασέρ ήταν πολύ πιο ευκατάστατοι από τους Μπερτράν ντε Μποβουάρ. Ο Γκιστάβ Μπρασέρ, πατέρας της νύφης, ήταν ένας πολύ επιτυχημένος τραπεζίτης από το Βερντέν. Η Φρανσουάζ ήταν το πρωτότοκο αλλά και λιγότερο αγαπητό παιδί του: η γέννησή της είχε γκρεμίσει τις ελπίδες του για την απόκτηση διαδόχου. Την είχαν στείλει εσώκλειστή σε μοναστήρι και οι γονείς της ελάχιστα ενδιαφέρονταν για κείνη, μέχρι που συνάντησαν οικονομικές δυσκολίες, οι οποίες τους υπενθύμισαν ότι η κόρη τους ήταν σε ιδανική ηλικία γάμου. Δεν ήταν η μοναδική φορά που οι Μπρασέρ θα επεδείκνυαν απογοήτευση λόγω της γέννησης ενός κοριτσιού: αφού τη βίωσε ως κόρη, η Φρανσουάζ τη βίωσε και ως μητέρα και υπέφερε σε όλη της τη ζωή από την ψυχρότητα των γονιών της.⁴

Οι δύο οικογένειες συναντήθηκαν για πρώτη φορά στο ουδέτερο έδαφος ενός θερέτρου στο Ουλγκάτ της Νορμανδίας στα 1905. Η Φρανσουάζ δεν έτρεφε κανέναν ενθουσιασμό γι' αυτή τη γνωριμία, όμως ταυτόχρονα ένιωθε άγχος για το τεχνητό τελετουργικό που ένιωθε ότι ήταν υποχρεωμένη να επιτελέσει: σύμφωνα με το έθιμο,

η πρώτη ματιά που θα της έριχνε ο μνηστήρας της έπρεπε να είναι πολύ προσεκτικά σχεδιασμένη. Στο ξενοδοχείο ήταν περιτριγυρισμένη από τις συμμαθήτριάς της στο μοναστήρι και το σενάριο αναδείκνυε τόσο την ομορφιά όσο και την κοινωνική της θέση, έτσι ώστε ο υποψήφιος γαμπρός να μπορέσει να εκτιμήσει την καταλληλότητα της υποψήφιας συντρόφου του όσο εκείνη ασχολούνταν με το τσάι και τη συζήτηση. Μερικές εβδομάδες μετά από εκείνη τη συνάντηση ο Ζορζ τής έκανε πρόταση γάμου. Και, παρότι ο γάμος τους ήταν αποτέλεσμα συνοικεισίου, όταν πια παντρεύτηκαν, στις 26 Δεκεμβρίου 1906, τους συνέδεε πλέον και έρωτας, αγάπη.⁵

Στα πρώτα της χρόνια η Σιμόν θυμόταν τη σχέση των γονιών της ως ευτυχισμένη και γεμάτη πάθος, συναισθηματικά και σωματικά.⁶ Αμέσως μετά την πρώτη τους επέτειο γεννήθηκε η Σιμόν. Παρότι ευτυχισμένοι, η 21 ετών μητέρα της και ο 31 ετών πατέρας της ακόμα διαπραγματεύονταν για το πώς θα ένωναν τις ζωές τους και πώς θα συμβίβαζαν τις προσδοκίες τους. Η διεύθυνσή τους –λεωφόρος Μονπαρνάς 103– ήταν αντιπροσωπευτική της κατάστασης αυτής, η επίπλωση του σπιτιού τους όμως δεν ήταν. Ο Ζορζ ήθελε να ανασυστήσει το μεγαλείο του σπιτιού του πατέρα του. Η Φρανσουάζ ήταν νέα, επαρχιώτισσα και σαστισμένη από την κοινωνία της οποίας ξαφνικά είχε γίνει κομμάτι.

Παρά τις διαφορές τους (ή ίσως επειδή, λόγω των συνθηκών, αυτές παρέμειναν σε λανθάνουσα μορφή), για μερικούς μήνες η οικογένεια βρήκε έναν αρμονικό ρυθμό: το μπάνιο και το τάισμα της Σιμόν αποτελούσαν καθήκον της υπηρέτριάς τους, της Λουίζ, μαζί με το μαγείρεμα και άλλες δουλειές του νοικοκυριού. Ο Ζορζ πήγαινε κάθε πρωί στη δουλειά του στο εφετείο και συχνά επέστρεφε το βράδυ με ένα μπουκέτο από τα αγαπημένα λουλούδια της Φρανσουάζ. Έπαιζαν με το μωρό τους, προτού το πάρει η Λουίζ για να το βάλει στο κρεβάτι, έπαιρναν το δείπνο τους μαζί, όταν επέστρεφε η Λουίζ για να τους το σερβίρει, και περνούσαν τα βράδια τους διαβάζοντας μεγαλόφωνα και κεντώντας. Ο Ζορζ ανέλαβε την ευθύνη να προσφέρει στη γυναίκα του τα πολιτισμικά εκείνα ερεθίσματα που άρμοζαν στην κοινωνική τους τάξη. Η Φρανσουάζ, από την πλευρά της, ανέλαβε να εξασφαλίσει ότι ποτέ οι γνώσεις της δεν θα ξεπερνούσαν σε ποσότητα ή σε είδος τις γνώσεις που άρμοζαν στο φύλο της.

Δυόμισι χρόνια μετά τον γάμο τους, το 1909, ο Ζορζ και η Φρανσουάζ δεν είχαν ακόμα λάβει την προίκα της, όταν ξαφνικά ο πατέρας της το έσκασε ατιμασμένος από το Βερντέν. Η τράπεζα του Γκιστάβ Μπρασέρ εξαναγκάστηκε σε εκκαθάριση τον Ιούλιο του 1909 και όλα της τα περιουσιακά στοιχεία κατασχέθηκαν, ανάμεσά τους και τα προσωπικά υπάρχοντα της οικογένειας Μπρασέρ. Σαν να μην έφταναν όλα αυτά, ο ίδιος ο Μπρασέρ μπήκε στη φυλακή, όπου πέρασε δεκατρείς μήνες, προτού δικαστεί και καταδικαστεί σε κάθειρξη δεκαπέντε ακόμα μηνών. Η πρότερη επιρροή του ωστόσο εξακολουθούσε να του εξασφαλίζει μια κάποια εξουσία – εξού και αποφυλακίστηκε νωρίς. Μετακόμισε τότε στο Παρίσι, μαζί με τη σύζυγο και τη μικρότερη κόρη τους, για να ζήσουν κοντά στη Φρανσουάζ και να κάνουν μια καινούργια αρχή.

Αυτή η εξέλιξη σήμαινε ότι η νεαρή οικογένεια δεν θα έβλεπε ποτέ την προίκα της Φρανσουάζ, τον πρώτο καιρό όμως παρέμεινε, παρ' όλ' αυτά, ήρεμη και αισιόδοξη. Ήταν ευτυχισμένοι και η περιουσία τους φάνταζε ασφαλής: ο Ζορζ είχε ένα λογικό εισόδημα από τη δουλειά του και η κληρονομιά του (παρότι ταπεινή) είχε ήδη επενδυθεί με τρόπο που το ζευγάρι θεωρούσε συνετό. Ο Ζορζ έδειχνε στοργή και προσοχή στη Φρανσουάζ κι εκείνη άνθισε και έγινε μια πρόσχαρη και ζωντανή γυναίκα.⁷

Στις 9 Ιουνίου 1910 γεννήθηκε και μια αδερφή. Βαφτίστηκε Ενριέτ-Ελέν Μαρί, όμως τη φώναζαν Ελέν ή, εντός της οικογένειας, «Πουπέτ» (δηλαδή «κουκλίτσα»). Παρότι ήταν μόλις δυόμισι χρόνια μικρότερή της, η Σιμόν αντιμετώπιζε την Ελέν σαν μαθήτριά που χρειαζόταν εξειδικευμένη διδασκαλία: η ίδια ήταν ήδη μια εκκολαπτόμενη δασκάλα. Οι γονείς της έλπιζαν ότι θα αποκτούσαν αγόρι και η Μποβουάρ διέκρινε την απογοήτευση που τους είχε προκαλέσει η γέννησή της. Στα απομνημονεύματά της έγραφε (με έναν από τους χαρακτηριστικούς ευφημισμούς της): «Ίσως και να έχει μια κάποια σημασία το ότι η κούνια της γινόταν το επίκεντρο βαρύθυμων σχολίων».⁸ Στα απομνημονεύματά της ίδιας της Ελέν διαβάζουμε ότι, μετά την ανακοίνωση της γέννησής της, οι παππούδες της είχαν γράψει στους γονείς της ένα συγχαρητήριο γράμμα για τη γέννηση του γιου τους. Δεν είχαν μπει στον κόπο να χαλάσουν καινούργιο χαρτί όταν πληροφορήθηκαν

ότι το μωρό ήταν κορίτσι. Πρόσθεσαν απλώς ένα υστερόγραφο: «Απ' ό,τι αντιλαμβάνομαι, το βρέφος ήταν κοριτσάκι, αφού το θέλησε ο Θεός».⁹

Η Μποβουάρ περιέγραφε τα πρώτα χρόνια της με ένα αίσθημα «ακλόνητης ασφάλειας», η οποία κατέρρευσε μόνο από τη συνειδητοποίηση ότι ήταν κι εκείνη τελικά «καταδικασμένη να γίνει μια απόκληρος της παιδικής ηλικίας». Της άρεσε να βρίσκεται στο ύπαιθρο και να εξερευνά τη φύση, να απολαμβάνει το τρέξιμο μέσα στα χορτάρια και να μελετά τα φύλλα και τα λουλούδια, τους σπόρους και τους ιστούς των αραχνών. Κάθε καλοκαίρι η οικογένεια περνούσε δύο μήνες στην εξοχή: έναν μήνα στο σπίτι της αδερφής του Ζορζ, της Ελέν (ένα κάστρο του 19ου αιώνα, με πυργίσκους, που λεγόταν Λα Γκριγιέρ), και άλλον έναν στο κτήμα του πατέρα του, στο Μερινιάκ. Το κάστρο στο Μερινιάκ βρισκόταν μέσα σε ένα μεγάλο κτήμα, με έκταση πάνω από 500 στρέμματα, και πρόσφερε στη Σιμόν άφθονες ευκαιρίες να χαθεί μέσα στην ομορφιά της φύσης. Το δέος που ένιωθε για τους φυσικούς χώρους θα εξακολουθούσε να τη συνοδεύει σε όλη τη διάρκεια της ζωής της. Συνέχισε να συνδέει την ύπαιθρο με τη μοναξιά, την ελευθερία και την ύψιστη ευτυχία.¹⁰ Παρά το μεγαλείο του όμως και προς μεγάλη έκπληξη ορισμένων από τους παριζιάνους επισκέπτες του, το κάστρο δεν είχε ούτε τρεχούμενο νερό ούτε ηλεκτρικό.¹¹

Το διαμέρισμά τους στο Παρίσι, αντίθετα, ήταν πλέον πολυτελές, αστραφτερό και κατακόκκινο –κόκκινη χνουδωτή ταπετσαρία, κόκκινη αναγεννησιακή τραπεζαρία, κουρτίνες από κόκκινο βελούδο και κόκκινο μετάξι. Οι τοίχοι του σαλονιού ήταν ντυμένοι με καθρέφτες, που αντανακλούσαν το φως ενός κρυστάλλινου πολυέλαιου, και στο τραπέζι υπήρχαν στηρίγματα για να ακουμπούν οι συνδαιτημόνες τα μαχαίρια του φαγητού. Όταν βρίσκονταν στην πόλη, η Φρανσουάζ καληνύχτιζε την κόρη της με φορέματα από τούλι και βελούδο και ύστερα επέστρεφε στο καθιστικό για να παίξει μουσική στο πιάνο με την ουρά για τους καλεσμένους τους. Μοναξιά και φύση δύσκολα συναντούσαν εδώ: η Σιμόν ήταν αναγκασμένη να συμβιβάζεται με τον «κοινόχρηστο παιδότοπο», τον Κήπο του Λουξεμβούργου.¹²

Η Σιμόν είχε πρόωρη ανάπτυξη ως αναγνώστρια και η οικογένε-

νειά της καλλιεργούσε τη φιλοπεριεργειά της αυτή με μεγάλη επιμέλεια. Ο πατέρας της της έφτιαξε μια ανθολογία ποιημάτων και της έμαθε να τα απαγγέλλει «εκφραστικά», ενώ η μητέρα της όλο και σε κάποια νέα συνδρομητική υπηρεσία ή δανειστική βιβλιοθήκη την έγραφε.¹³ Η χρονιά που γεννήθηκε η Σιμόν ήταν η χρονιά που τα γαλλικά δημόσια σχολεία πήραν επιτέλους την άδεια να αρχίσουν να προετοιμάζουν και κορίτσια για το *baccalauréat* – την εξέταση που θα τους εξασφάλιζε την πρόσβαση στο πανεπιστήμιο. Τα κορίτσια του κύκλου της Μποβουάρ όμως δεν πήγαιναν σε δημόσια σχολεία. Τον Οκτώβριο του 1913 (όταν η Μποβουάρ ήταν πεντέμισι ετών) αποφασίστηκε ότι θα πήγαινε σε ένα ιδιωτικό καθολικό σχολείο, το Ινστιτούτο Αντελίν Ντεζίρ (το οποίο η ίδια μετονόμασε σε *Σχολή Επιθυμίας*). Παρόλο που αργότερα θα ανέφερε ότι είχε καταχαρεί στην προοπτική να πάει στο σχολείο αυτό, για ένα κορίτσι της τάξης της το να πάει σε οποιοδήποτε σχολείο αποτελούσε μελανό σημάδι στη βιογραφία της – όσες διέθεταν τα μέσα είχαν γκουβερνάντες στο σπίτι τους. Η Σιμόν πήγαινε στο σχολείο δύο μέρες τη βδομάδα –Τετάρτες και Σάββατα– και την υπόλοιπη εβδομάδα είχε τη μητέρα της, που παρακολουθούσε τη δουλειά της στο σπίτι, και τον πατέρα της, που έδειχνε ιδιαίτερο ενδιαφέρον για την πρόοδο και τις επιτυχίες της.¹⁴

Της Ελέν τής έλειπε η αδερφή της τις ημέρες που πήγαινε στο σχολείο και οι δυο τους παρέμειναν πολύ δεμμένες, εν μέρει λόγω της βαθιάς στοργής που ένιωθαν η μία για την άλλη, εν μέρει επειδή τα κορίτσια δεν μπορούσαν να κάνουν παρέα με κανέναν αν δεν τον είχε πρώτα εγκρίνει η μητέρα τους – και η δική τους μητέρα δεν θεωρούσε ότι υπήρχαν πολλοί συνομήλικοί τους που άξιζαν τον κόπο. Ο Ζορζ και η Φρανσουάζ ήταν αφοσιωμένοι στη μεγάλη τους κόρη, αλλά την Ελέν δεν την θεωρούσαν καν ανεξάρτητη προσωπικότητα. Η Ελέν ήξερε ότι οι γονείς της ήταν περήφανοι για τη Σιμόν: Όταν η Σιμόν βγήκε πρώτη στην τάξη της, η μητέρα τους την έλουσε με επαίνους. Όταν βγήκε πρώτη και η Ελέν, η Φρανσουάζ απέδωσε την επιτυχία της στο γεγονός ότι της ήταν πιο εύκολο, αφού είχε τη μεγάλη της αδερφή να τη βοηθάει. Η Ελέν αναγνώριζε ότι, «ως δευ-

* Το Ντεζίρ είναι το γαλλικό *Désir*, που σημαίνει στα ελληνικά «επιθυμία».

Η Φρανσουάζ ντε Μποβουάρ με τις κόρες της, την Ελέν (αριστερά) και τη Σιμόν (δεξιά).

τερότοκν, δεν ήμουν στ' αλήθεια καλοδεχούμενη ως παιδί. Η Σιμόν όμως μου έδινε αξία, παρότι θα μπορούσε να με έχει συντρίψει, παίρνοντας την πλευρά των γονιών μας, γι' αυτό κι εγώ παρέμεινα τόσο δεμένη μαζί της. Ήταν πάντα καλοσυνάτη και πάντα με υπερασπιζόταν απέναντί τους». ¹⁵ Η οικογένεια διέθετε ελάχιστα παιχνίδια, όμως οι δύο αδερφές απολάμβαναν τις περιπέτειες φαντασίας και τις μεταξύ τους εκμυστηρεύσεις. ¹⁶

Στα εφτά της η Σιμόν έλαβε, σε κλειστό κύκλο, την πρώτη της Θεία Κοινωνία και εγκαινίασε έτσι μια πρακτική που θα τηρούσε από τότε τρεις φορές την εβδομάδα, είτε με τη μητέρα της είτε στο ιδιωτικό παρεκκλήσι της *Σχολής της Επιθυμίας*. Την ίδια χρονιά έγρα-

ψε την πρώτη της ιστορία που σώζεται ως σήμερα, *Τα δεινά της Μαργαρίτας (Les Malheurs de Marguerite)*. Έπιανε εκατό σελίδες και ήταν γραμμένη στο χέρι σε ένα μικρό σημειωματάριο με μαλακή ράχη που είχε πάρει δώρο από τον παππού της τον Μπρασέρ.¹⁷

Μέχρι τα οχτώ της ένα μονάχα ακόμη παιδάκι θεωρούσε η Σιμόν ότι άξιζε τον σεβασμό της: ο ξάδερφός της, ο Ζακ. Ήταν έξι μήνες μεγαλύτερός της, όμως λάμβανε εκπαίδευση αγοριών – και από τις καλές μάλιστα: η Σιμόν είχε θαμπωθεί από την αυτοπεποίθησή του. Μια μέρα τής έφτιαξε ένα βιτρό, με το όνομά της χαραγμένο πάνω του. Αποφάσισαν λοιπόν ότι θα παντρεύονταν «ενώπιον Θεού» κι από τότε εκείνη τον αποκαλούσε «αρραβωνιαστικό» της.¹⁸ Αργότερα η Ελέν θα έγραφε ότι ο μόνος λόγος που είχε φτάσει η Σιμόν να δώσει τόση σημασία στον παιδικό αρραβωνιαστικό της ήταν η απομώνωσή τους – επί μία δεκαετία όμως η ίδια πίστευε ότι στ' αλήθεια θα τον παντρεύονταν.

Την ημέρα που ξεκίνησε την τετάρτη δημοτικού, σε ηλικία 9 ετών, η Σιμόν έκανε μια δεύτερη απροσδόκητη γνωριμία, με ένα παιδί εκτός της άμεσης οικογένειάς της, που άξιζε όμως τον σεβασμό της: ένα παιδί του οποίου τόσο η ζωή όσο και ο θάνατος θα άφηναν σημαντικό αποτύπωμα επάνω της. Η Ελιζαμπέτ Λακουάν –ή Ζαζά, όπως την αποκαλούσε η Μποβουάρ¹⁹– ήταν μια πανέξυπνη και ολοζώντανη μαθήτριά και, από την πρώτη στιγμή που γνωρίστηκαν στη Σχολή της Επιθυμίας, αναπτύχθηκε μεταξύ τους ένας φιλικός ανταγωνισμός. Με τη Ζαζά, η Σιμόν ανακάλυψε μια νέα, υπέροχη διάσταση της ζωής: τη φιλία. Με την Ελέν, είχε μάθει το «εμείς». Με τη Ζαζά, μάθαινε για πρώτη φορά πώς είναι να σου λείπει κάποιος.

Η Ελέν ντε Μποβουάρ περιέγραφε τη Ζαζά ως έντονο χαρακτήρα –«είναι σαν άλογο, όλο σφρίγος και κομπόσητα, έτοιμο να ξεφύγει εντελώς από τον έλεγχο σου»²⁰–, όμως στα μάτια της Σιμόν η φίλη της ήταν ένα θαύμα. Έπαιζε θαυμάσιο πιάνο, έγραφε εξαιρετικά, είχε γίνει γυναίκα χωρίς να χάσει την «αγορίστικη τόλμη» της και είχε το θράσος όχι μόνο να θαυμάζει τον Ρακίνα (πράγμα που θα έπρεπε να ισχύει για όλους, άλλωστε), αλλά και να μισεί τον Κορνέιγ (πράγμα που δεν έπρεπε να ισχύει για κανέναν). Είχε ανατρεπτικές ιδέες, είχε βγάλει γλώσσα στη μητέρα της κατά τη διάρκεια ενός ρεσιτάλ πιά-

νου και, παρ' όλες αυτές τις έντονες εκφράσεις «προσωπικότητας», η μητέρα της την αντιμετώπιζε με αγάπη και στοργή.

Παράλληλα λοιπόν με τη γλύκα της φιλίας τους, η Μποβουάρ ανακάλυψε και μια πικρή επίγευση: εκείνη της σύγκρισης.

Αργότερα συνειδητοποίησε ότι δεν ήταν δίκαιο να συγκρίνει τη δική της ζωή και τη δική της μητέρα με τη ζωή και τη μητέρα της Ζαζά: «Τον εαυτό μου τον ζούσα από μέσα, ενώ εκείνη την έβλεπα απέξω».²¹ Στα δεκαοχτώ της η Μποβουάρ χρησιμοποιούσε ήδη αυτό τον διαχωρισμό, ο οποίος έμελλε να παίξει σημαντικό ρόλο στη δουλειά της: τον διαχωρισμό που παρατηρείται συχνά ανάμεσα σε «αυτό που είμαι μέσα μου και σε αυτό που βλέπουν οι απέξω».²²

Εκ των υστέρων, η Μποβουάρ έφτασε να αναγνωρίσει ότι η μητέρα της Ζαζά, η μαντάμ Λακουάν –όπως της είπαν και οι γονείς της την ημέρα που άρχισαν να ενθαρρύνουν τη φιλία της με τη Ζαζά– προερχόταν από καλή καθολική οικογένεια, είχε κάνει έναν καλό καθολικό γάμο και ήταν καλή καθολική μητέρα εννέα παιδιών. Ήταν επίσης πλούσια και αρκετά σίγουρη για τη θέση της και για τον εαυτό της ώστε να ανέχεται την αψηφισιά της Ζαζά, αφού μπορούσε να γελάει κατά βούληση. Πράγμα που δεν μπορούσε κανείς να πει για τη μαντάμ ντε Μποβουάρ.

Αν μπορεί κανείς να συνοψίσει μια παιδική ηλικία σε εντολές, οι δύο σημαντικότερες εντολές της Σιμόν ντε Μποβουάρ θα ήταν: «Μην κάνεις τίποτα απρεπές» και «Μην διαβάσεις τίποτα ακατάλληλο». Η Φρανσουάζ ντε Μποβουάρ είχε μεγαλώσει μέσα σε ένα πολύ αυστηρό πλαίσιο «στενόμυαλου καθωσπρεπισμού και μοναστικής ηθικής».²³ Η ακλόνητη πίστη της στον Θεό συνοδευόταν από μια ακατανίκητη προσήλωση στο πρωτόκολλο: «δεν της περνούσε από το μυαλό να επαναστατήσει, καθ' οιονδήποτε τρόπο, ενάντια στον παραλογισμό που της επέβαλλαν οι κοινωνικές συμβάσεις».²⁴ Αν αυτό σήμαινε ότι κάποιος φίλος της, που ζούσε «στην αμαρτία» με μια γυναίκα, μπορούσε να έρθει στο σπίτι τους, ενώ η γυναίκα δεν μπορούσε, τι να κάνουμε; Για τη Φρανσουάζ ήταν, σύμφωνα με την κόρη της, «πολύ εύκολο να μπερδέψει τη σεξουαλικότητα με την έλλειψη ηθικής»: την ίδια την επιθυμία τη θεωρούσε αμαρτία. Επέτρεπε στους άνδρες να κάνουν τις απερισκεψίες τους επειδή τους το επέτρεπαν και οι συμβάσεις. Έτσι, όλη της η δυσαρέσκεια έπεφτε πάνω

στις γυναίκες. Την απείχαν τα ερωτήματα που είχαν να κάνουν με το σώμα και δεν τα συζητούσε ποτέ με τις κόρες της –η Μποβουάρ αναγκάστηκε να ενημερώνεται για τις εκπλήξεις της εφηβείας από την ξαδέρφη της τη Μαντλέν.

Η Μαντλέν ήταν μεγαλύτερη από τη Σιμόν και ήξερε περισσότερα πράγματα για το σώμα και για την «ανάρμοστη» χρήση του. Μια μέρα του καλοκαιριού στην εξοχή είπε στη Σιμόν και στην Ελέν για τις αλλαγές που σύντομα θα παρατηρούσαν στο σώμα τους: τους μίλησε για το αίμα και τις γάζες. Τους έδωσε ορισμούς για μυστηριώδεις όρους –«εραστής», «ερωμένη»–, ξυπνώντας έτσι την περιέργειά τους για την αιτιώδη αλυσίδα που προηγείται της γέννας. Με το που γύρισαν στο Παρίσι και στη μητέρα τους, οπλισμένη με αυτή τη νέα γνώση, η Ελέν ρώτησε τη μαντάμ ντε Μποβουάρ από πού έβγαιναν τα μωρά. Εκείνη απάντησε ότι έβγαιναν από τον πρωκτό, χωρίς καθόλου πόνο. Τόσο σε αυτήν όσο και σε άλλες περιπτώσεις η Φρανσουάζ παραπλάνησε τις κόρες της με τρόπο σοκαριστικό σε σχέση με τις δυνατότητες που τους έδινε το σώμα τους: έτσι, η Μποβουάρ μεγάλωσε θεωρώντας το σώμα της «χυδαίο και προσβλητικό». ²⁵

Το μυαλό, από την άλλη, δεν το παραμέλησε καθόλου η Φρανσουάζ: έφτασε ακόμα και να μάθει αγγλικά και λατινικά για να μπορεί να βοηθάει καλύτερα τα παιδιά της. Και ο Ζορζ και η Φρανσουάζ έδιναν μεγάλη αξία στην εκπαίδευση –τα καλοαναθρεμμένα κορίτσια έπρεπε να είναι και διαβασμένα–, όμως δεν συμφωνούσαν στα θέματα της θρησκείας. Η μητέρα της ήταν αφοσιωμένη καθολική, ενώ ο πατέρας της ήταν δογματικά άθεος. Και αυτή η πόλωση είχε τελικά πολύ έντονη επίδραση στην Μποβουάρ. Ο πατέρας της της έδινε συνεχώς καινούργια βιβλία, επιλεγμένα με μεγάλη προσοχή ανάμεσα από σπουδαία λογοτεχνικά έργα. Η μητέρα της της έδινε έργα θρησκευτικής λογοτεχνίας, καθώς και ένα ζωντανό παράδειγμα καθολικής αφοσίωσης και αυτοθυσίας. Παρακολουθούσε τα μαθήματα των θυγατέρων της (κάτι που η *Σχολή της Επιθυμίας* επέτρεπε στις μητέρες να κάνουν μέχρι τα παιδιά τους να γίνουν 10 ετών) και τις πήγαινε τακτικά στη λειτουργία της Νοτρ Νταμ ντε Σαμπ ή του Σαιν Σουλπίς. Όταν η Μποβουάρ έκλεισε τα δεκαπέντε, τόσο η εκπαίδευση όσο και ο καθολικισμός είχαν πια μετατραπεί σε πηγές έντασης

ανάμεσα σ' εκείνη και στους γονείς της. Η ίδια περιέγραφε αργότερα την παιδική της ηλικία ως μια αιώρηση ανάμεσα στον σκεπτικισμό και στην πίστη και ανέφερε αυτή την «ανισορροπία» ως αιτία που η ζωή της «ήταν μια αιώνια διένεξη»: αυτός ήταν, πίστευε, ο βασικός λόγος για τον οποίο είχε γίνει διανοούμενη.²⁶

Όταν κηρύχθηκε ο Α΄ Παγκόσμιος πόλεμος τον Αύγουστο του 1914, ο Ζορζ και η Φρανσουάζ φοβήθηκαν το ενδεχόμενο της κατοχής κι έτσι η οικογένεια έμεινε στη Λα Γκριγιέρ μέχρι να αξιολογήσουν κατά πόσο ήταν ασφαλές να επιστρέψουν στο Παρίσι. Εκεί, θυμόταν η Σιμόν, ήταν η πρώτη φορά που καταπιάστηκε με «γυναικείες ασχολίες», όπως η κονσερβοποίηση και το πλέξιμο, «με μια κάποια ευχαρίστηση».²⁷ Την προηγούμενη χρονιά ο Ζορζ είχε αποστρατευτεί λόγω αδυναμίας στην καρδιά. Επιστρατεύτηκε όμως ξανά, παρ' όλα αυτά, λόγω του πολέμου κι έτσι τον Οκτώβριο βρισκόταν ήδη στο μέτωπο. Ύστερα από μερικές εβδομάδες έπαθε καρδιακή προσβολή κι έτσι απαλλάχθηκε για μία ακόμη φορά από την ενεργό υπηρεσία και εστάλη σε ένα στρατιωτικό νοσοκομείο για να αναρρώσει. Όταν βγήκε από το νοσοκομείο και επέστρεψε στο Παρίσι στις αρχές του 1915, ανέλαβε ξανά καθήκοντα στο Υπουργείο Πολέμου. Το Παρίσι μαστιζόταν από τον πληθωρισμό, το εισόδημά του ήταν αμελητέο και οι αποδόσεις από τις επενδύσεις του μειώνονταν με ιλιγγιώδεις ρυθμούς. Τα έξοδά του ωστόσο δεν προσαρμόστηκαν αναλόγως.

Κατά τη διάρκεια των χρόνων αυτών η άλλοτε όμορφη Σιμόν μπήκε σε μια άχαρη εφηβεία. Κι ενώ τα υγιή, κουκλίστικα χαρακτηριστικά της Ελέν τής εξασφάλιζαν δικαίως το παρατσούκλι «Κουκλίτσα», η Σιμόν έτρωγε ελάχιστα, φαινόταν ασθενική και διαγνώστηκε με σκολίωση. Ο αυστηρός ηθικός κώδικας της μητέρας της, το στένεμα των οικονομικών της οικογένειας και οι κανόνες του Παρισιού σε συνθήκες συσκότισης έδιναν στις ολοένα και πιο ψυχαναγκαστικές της τάσεις νέες διεξόδους για να εξασφαλίσει την έγκριση των γονιών της.

Γινόταν σιγά σιγά μια ευσυνείδητη κόρη – ώσπου ξαφνικά ολόκληρο το σύμπαν της άρχισε να καταρρέει.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

- 1 Στο πιστοποιητικό της γέννησής της το όνομά της αναγράφεται ως «Simonne».
- 2 Παρότι η διεύθυνση της οικογένειάς ήταν στο 103 της λεωφόρου Μονπαρνάς, σύμφωνα με την Ελέν ντε Μποβουάρ, το διαμερίσμα τους βρισκόταν στην πλευρά του κτιρίου που έβλεπε στη λεωφόρο Ρασπάιγ. Βλ. επιστολή της Ελέν ντε Μποβουάρ προς την Ντίρντρι Μπερ, όπως παρατίθεται στο Bair, σελ. 620 No. 18.
- 3 Η Μπερ έγραφε ότι η καταγωγή των Μπερτράν ντε Μποβουάρ έφτανε ως τον 12ο αιώνα, σε έναν από τους συνιδρυτές του Πανεπιστημίου του Παρισιού και μαθητή του Αγίου Ανσελμου. Οι ίδιοι, μάλιστα, θεωρούσαν τους εαυτούς τους ημι-αριστοκράτες. Σε συνέντευξη που μου έδωσε, η Σιλβί Λε Μπον ντε Μποβουάρ το αρνήθηκε αυτό, υποστηρίζοντας την εκδοχή που παρουσιάζει η Ελέν ντε Μποβουάρ στο *Souvenirs* (HdB σελ. 14). Για ό,τι σχετίζεται με την παιδική ηλικία της Μποβουάρ, βασιζόμαστε στα έργα MDD και VED, στη βιογραφία της Μπερ, στο αυτοβιογραφικό έργο της Ελέν ντε Μποβουάρ (*Souvenirs*, Paris: Séguier, 1987) και στο «Chronologie» της Σιλβί Λε Μπον ντε Μποβουάρ στο MPI.
- 4 MDD 37.
- 5 Βλ. Sylvie Le Bon de Beauvoir, «Chronologie», MPI Iv· για την περιγραφή της συνάντησης των γονιών από την Μπερ (που βασίζεται σε συνεντεύξεις της με τις αδερφές Μποβουάρ), βλ. Bair, σελ. 27-30.
- 6 Simone de Beauvoir, όπως παρατίθεται στο Bair, σελ. 620 No. 19.
- 7 MDD 37.
- 8 MDD 42.
- 9 HdB, *Souvenirs*, σελ. 13.
- 10 MDD 75, 24, 25.
- 11 HdB, *Souvenirs*, σελ. 16.
- 12 MDD 23.
- 13 MDD 36, 51.
- 14 HdB, *Souvenirs*, σελ. 44.
- 15 HdB, *Souvenirs*, σελ. 58.
- 16 MDD 43.
- 17 SLBdB, «Chronologie», 1915, MPI Ivii. Στο *Αναμνήσεις μιας υπάκουης κόρης*, δεν αναφέρει την ιστορία αυτή, αντίθετα γράφει ότι η πρώτη της ιστορία ήταν η αποτελούμενη από 89 σελίδες *Οικογένεια Τουρσί* (Οκτώβριος 1916, στα 8 της). Έχουν διασωθεί κι άλλες ιστορίες από την παιδική της ηλικία, χωρίς να έχουν όμως δημοσιευτεί. Ανάμεσά τους μία που αφιέρωνε στην αδερφή της, *Η ιστορία του λαγού Ζανό* (που γράφτηκε στα 1917-18, ήταν χειρόγραφο και έπιασε 54 σελίδες), το «Διάφορες ιστορίες και μύθοι» (1918-19, 19 σελίδες) και το *Στις διακοπές, Αλληλογραφία δύο μικρών φίλων* (Ιούνιος 1919, 23 σελίδες).
- 18 MDD 61.
- 19 Στο MDD την ανέφερε ως Ελιζαμπέτ Μαμπίγ για να προστατεύσει την ταυτότητά της.
- 20 Hélène de Beauvoir, όπως παρατίθεται στο Bair, σελ. 133.
- 21 MDD 114.
- 22 DPS 67, 16 Αυγούστου 1926.
- 23 VED 33.
- 24 MDD 38.
- 25 MDD 41, 82.
- 26 MDD 41.
- 27 Όπως παρατίθεται στο Bair, σελ. 47.

σοδήματά της. Η Σιμόν έπιανε διαρκώς τεταμένες συζητήσεις για τα χρήματα: η Φρανσουάζ δεν μπορούσε να καταλάβει γιατί ο Ζορζ δεν επέστρεφε στη δικηγορία. Ο Ζορζ τής υπενθύμιζε εκδικητικά ότι τα πράγματα θα ήταν διαφορετικά αν ο πατέρας της τους είχε δώσει την προίκα της. Το πάθος που έτρεφαν ο ένας για τον άλλο αναμειγνυόταν τώρα με πικρία και πείσμα. Ένα βράδυ που η Σιμόν επέστρεψε σπίτι μαζί με τη Λουίζ, βρήκε τη μητέρα της με πρησμένο χείλος.³ Η αλήθεια ήταν ότι τον Ζορζ δεν τον έπαιρνε να επιστρέψει στη δικηγορία: δεν διέθετε το κεφάλαιο που χρειαζόταν για να πληρώσει το ενοίκιο, τα έπιπλα ή τα άλλα πράγματα που είχε ανάγκη για να στήσει εκ νέου την επιχείρησή του, πόσω μάλλον τα μέσα να υποστηρίξει την οικογένειά του για όσο διάστημα θα περίμενε να γίνει η επιχείρησή του επικερδής. Ήταν σαράντα ετών και είχε ήδη πάθει δύο καρδιακές προσβολές: δεν είχε ούτε το σθένος ούτε τα μέσα ούτε τη θέληση να κάνει αυτό που ήθελε η Φρανσουάζ.

Ευτυχώς για τον Ζορζ, ο παλιότερα ατιμασμένος Γκιστάβ Μπρασέρ (ο πατέρας της Φρανσουάζ) είχε συνηθίσει να ξανασηκώνεται όρθιος μετά από κάθε δυσκολία κι έτσι έσπευσε να σώσει τον γαμπρό του. Τα δύο τελευταία χρόνια του πολέμου είχε διατελέσει διευθυντής ενός εργοστασίου παπουτσιών. Είχε εξασφαλίσει στρατιωτικά συμβόλαια για αρβύλες και παπούτσια, κάνοντας έτσι την επιχείρηση ιδιαιτέρως επικερδή, και πρόσφερε στον Ζορζ τη θέση του συν-διευθυντή.⁴ Το επάγγελμα αυτό δεν ταίριαζε σε έναν Μπερτράντ ντε Μποβουάρ, όμως εκείνος δεν είχε άλλη εναλλακτική παρά να δεχτεί. Αντιμετώπιζε τον τίτλο του ως τιμητικό και δούλευε περιστασιακά, μόνο όταν δεν μπορούσε να το αποφύγει. Μετά τον πόλεμο η ζήτηση για στρατιωτικά άρβυλα μειώθηκε, όπως μειώθηκαν και τα κέρδη του εργοστασίου. Για μια ακόμη φορά τότε ο Ζορζ διασώθηκε από ένα μέλος της οικογένειας, που του πρόσφερε μια θέση πωλητή διαφημίσεων σε εφημερίδες. Αλλά, επειδή δεν ήταν γεννημένος πωλητής ούτε αξιόπιστος ως εργαζόμενος, σύντομα την έχασε και εκείνη τη δουλειά.

Από τότε, πήγαινε παραπαίοντας από τη μια θέση στην άλλη. Οι καθημερινές του συνήθειες του κόστισαν αρκετές δουλειές: παρά τα στριμωγμένα οικονομικά της οικογένειας, ο Ζορζ σπκωνόταν στις 10, πήγαινε στο Χρηματιστήριο γύρω στις 11 για να τον δουν, έπαιρ-

νε το γεύμα του, πήγαινε για λίγο από το γραφείο, έπαιζε μπριτζ όλο το απόγευμα, έπινε ένα ποτό το βραδάκι στο καφέ και ύστερα επέστρεφε στο σπίτι για το δείπνο.⁵ Σύμφωνα με την Ελέν, η Σιμόν μιλούσε πάντα με μεγάλη επιείκεια για τον πατέρα τους. Κατά τη γνώμη της Ελέν, «όλοι οι άνδρες της οικογένειας Μποβουάρ ήταν τεμπέληδες και δεν τους άρεσε καθόλου να δουλεύουν· οι γυναίκες ήταν οι δυνατές, που τα έκαναν όλα και έσωζαν την υπόληψη των ανδρών».⁶ Εκ των υστέρων, φαντάζει απίθανο η γενναϊόδωρη αποτύπωση του πατέρα τους από την Μποβουάρ να ήταν προϊόν γνήσιας στοργής της προς το πρόσωπό του, δεδομένου του τι ακολούθησε τα επόμενα χρόνια. Είναι όμως πιθανό να την κινητοποιούσε κάποιου είδους οικογενειακή αφοσίωση, που την έκανε να τον παρουσιάζει με τρόπο κολακευτικό. Μια πιο πειστική πιθανότητα ήταν ότι η Μποβουάρ γνώριζε, όταν πια έγραφε τα απομνημονεύματά της τη δεκαετία του 1950, ότι, αν σκιαγραφούσε τον εαυτό της ως «πικρόχολη» γυναίκα χωρίς συμπόνια απέναντι στον ίδιο τον πατέρα, οι εχθρικά διακείμενοι αναγνώστες και αναγνώστριες θα χρησιμοποιούσαν την πικρία της στις *ad feminem* ανταπαντήσεις τους για όλα όσα εκπροσωπούσε.

Για έναν χρόνο μετά το τέλος του Α΄ Παγκοσμίου πολέμου η ζωή συνεχίστηκε χωρίς μεγάλες αλλαγές στην Μπουλβάρ ντι Μονπαρνάς. Όταν έφτασε το καλοκαίρι του 1919 όμως, δεν μπορούσαν πια να κάνουν άλλες οικονομίες. Η οικογένεια Μποβουάρ μετακόμισε σε ένα διαμέρισμα στο νούμερο 71 της οδού ντε Ρεν. Το διαμέρισμα βρισκόταν στον πέμπτο όροφο, ήταν βρόμικο και σκοτεινό και δεν διέθετε ούτε ασανσέρ ούτε τρεχούμενο νερό ούτε μπάνιο ούτε κεντρική θέρμανση.⁷ Παρότι ο πατέρας τους διατήρησε το γραφείο του, εκτός από τη συζυγική κρεβατοκάμαρα και τους χώρους υποδοχής, η Σιμόν δεν είχε δικό της δωμάτιο: οι δύο αδερφές μοιράζονταν μια κρεβατοκάμαρα τόσο μικρή, που στον χώρο ανάμεσα στα κρεβάτια τούς μπορούσαν να στέκονται όρθιες μόνο μία μία. Για λίγο καιρό κράτησαν κοντά τους τη Λουίζ – στον έκτο όροφο του κτιρίου υπήρχαν δωμάτια για τους υπηρέτες και τις υπηρέτριες των ενοίκων. Λίγο αφότου παντρεύτηκε όμως, η Λουίζ μετακόμισε στην οδό Μαντάμ, οπότε η Φρανσουάζ έπρεπε να φέρνει πια βόλτα μόνη της το ρημαγμένο διαμέρισμα.⁸ Στην αρχή απέδωσε την εξέλιξη αυτή στη

δυσκολία του να βρει κανείς καλή υπηρεσία, όμως η αλήθεια ήταν ότι πλέον δεν είχαν χρήματα για να την αναζητήσουν.

Αυτή ήταν μια ξεκάθαρη ένδειξη του πάτου που είχαν πιάσει: ένας από τους τρόπους με τους οποίους μπορούσε κανείς να ξεχωρίσει την *υψηλή μπουρζουαζία* από τη μεσαία τάξη ήταν ότι η πρώτη είχε πάντοτε τουλάχιστον έναν ή μία μόνιμη υπηρέτρια. Η δεύτερη δεν είχε ποτέ. Η Φρανσουάζ ήταν ανέκαθεν οξύθυμη, αλλά στην οδό ντε Ρεν άρχισε να χάνει όλο και πιο συχνά την ψυχραιμία της, ενώ ταυτόχρονα προσπαθούσε να μετατρέψει την ταπείνωση σε όχημα προς την αρετή. Η ίδια άρχισε να παραμελεί το σώμα της και να το περιφρονεί και τα κορίτσια να φορούν σχισμένα και βρόμικα φορέματα. Αυτό όμως δεν αποτελούσε αιτία ντροπής, στο μυαλό της μητέρας τους, η οποία είχε αρχίσει να μετρά τη ζωή σε διαφορετικό νόμισμα. Μπορεί να είχαν λίγα χρήματα, διέθεταν όμως καλλιέργεια και αρετή – δηλαδή αγαθά πολύ υψηλότερης αξίας.

Ως γυναίκα, η Σιμόν ντε Μποβουάρ θα γινόταν γνωστή για το ιδιαίτερο στυλ της: ακόμα και ως συγγραφέας και απομνημονευματογράφος, έγραφε πρόζα πλούσια στην υφή, όπως τα υφάσματά της, είτε επρόκειτο για το υλικό από το φόρεμα κάποιας γυναίκας είτε για το μοτίβο μιας μεξικανικής κουβέρτας. Ως κοριτσάκια όμως, τόσο η Σιμόν όσο και η Ελέν θυμούνταν ότι υπέφεραν από «έλλειψη κομψότητας» για ένα μεγάλο διάστημα της παιδικής τους ηλικίας – στη μετέπειτα ζωή της η Σιμόν αναφερόταν στην κατάστασή τους ως «ημι-φτωχική».⁹ Υπήρχαν κι άλλα κορίτσια στη Σχολή που ήταν άσχημα ντυμένα λόγω της «αξιοπρεπούς φτώχειας» τους –στο κάτω κάτω, κανένα κορίτσι που σεβόταν τον εαυτό του δεν έπρεπε να ντύνεται με τρόπο που να επισύρει την κατηγορία της κοκεταρίας–, όμως οι συμμαθήτριάς της παρατηρούσαν ότι «η Σιμόν ντε Μποβουάρ ντυνόταν ακόμα χειρότερα».¹⁰

Ακόμα και όταν πια ξέφυγε από την ανέχεια της παιδικής της ηλικίας, η Μποβουάρ κουβαλούσε μέσα της μια διαρκή αίσθηση και ανάγκη οικονομίας. Στο σχολείο, τα τετράδιά της ήταν τόσο γεμάτα από λέξεις γραμμένες με τον μικροσκοπικό γραφικό της χαρακτήρα, που οι καθηγήτριάς της διαμαρτύρονταν. Ήταν φειδωλή όχι μόνο με τα χρήματα και τα υλικά αγαθά, αλλά και με τον εαυτό της: «Ήμουν πεπεισμένη ότι πρέπει να αξιοποιούμε το παραμικρό, ακόμα και τον

εαυτό μας, στο έπακρο».¹¹ Αφοσιώθηκε στις σπουδές της και παράλληλα έμαθε πώς πρέπει να συμπεριφέρεται ένα καλό καθολικό κορίτσι: οι προσπάθειές της στέφθηκαν με τέτοια επιτυχία, που ο ίδιος ο ιερέας επαίνεσε τη μητέρα της για «την ακτινοβολούσα ομορφιά της ψυχής της».¹² Μπήκε μάλιστα σε ένα κοσμικό θρησκευτικό τάγμα για παιδιά που λεγόταν «Άγγελοι του Πάθους». Όπως έλεγε η ίδια: «Μεταμορφώθηκα πλήρως σε καλό κοριτσάκι. Διαμόρφωσα από την αρχή την προσωπικότητα που ήθελα να παρουσιάζω στον κόσμο. Και μου εξασφάλιζε τόσο πολλούς επαίνους και τέτοια ικανοποίηση η προσωπικότητα αυτή, που τελικά ταυτίστηκα με τον χαρακτήρα που είχα κατασκευάσει: ήταν η μοναδική πραγματικότητα για μένα».¹³ Εκνεύριζε όμως πολλές από τις συμμαθήτριάς της: ήταν η ξερόλα με μια γερή δόση αυταρέσκειας.

Παρότι η σχέση της Μποβουάρ με τη θρησκεία εξελισσόταν μέσα σε ένα πλαίσιο ολοένα μεγαλύτερης σύγχυσης και αναποφασιστικότητας όσο πλησίαζε τα είκοσί της, εντούτοις κατά την παιδική της ηλικία την είχε εμπνεύσει τόσο, ώστε να αρχίσει να αμφισβητεί τον ρόλο των κοριτσιών στην κοινωνία της εποχής. Στα μάτια του Θεού, έγραφε στα *Απομνημονεύματα μιας ευσυνείδητης κόρης*, η ψυχή της δεν είχε μικρότερη αξία από την ψυχή των μικρών αγοριών: γιατί, λοιπόν, να τα ζηλεύει;¹⁴ Σε μια συνέντευξή της το 1965 η Μποβουάρ δήλωνε ξανά ότι η αυστηρή θρησκευτική ανατροφή της την «είχε βοηθήσει ιδιαιτέρως» ακριβώς επειδή την είχε οδηγήσει να θεωρεί τον εαυτό της «ψυχή». «Στο επίπεδο των ψυχών», έλεγε, δεν υπήρχε μεταβλητότητα στην εκτίμηση της αξίας των ανθρώπινων όντων: «Ο Θεός θα με αγαπούσε εξίσου αν είχα γεννηθεί άνδρας, κι ανάμεσα στους άγιους και στις αγίες δεν υπήρχε καμία διαφορά, ο τομέας τους ήταν απόλυτα ασεξουαλικός». Προτού ανακαλύψει σε διανοητικό επίπεδο το δόγμα της κοινωνικής ισότητας, έγραφε, είχε βρει στη θρησκεία της «ένα είδος ηθικής και πνευματικής ισότητας», το οποίο διαδραμάτισε σημαντικό ρόλο στη διαμόρφωση των πεποιθήσεων που τη συνόδευσαν για μια ζωή.¹⁵ Αλλά σιγά σιγά υπέπεσε στην αντίληψή της μια ασυμφωνία ανάμεσα στην ισότητα της θεωρίας και στην ανισότητα της πράξης. Θυμόταν τον πατέρα της να λέει με υπερηφάνεια: «Η Σιμόν έχει αντρικό μυαλό, σκέφτεται σαν άντρας. Είναι άντρας». Και παρ' όλ' αυτά, δυσανασχετούσε η ίδια, «όλοι με αντιμετώπιζαν σαν κορίτσι».¹⁶

Καθώς μεγάλωνε, η Μποβουάρ παρατηρούσε ότι το ενδιαφέρον του πατέρα της για την εκπαίδευσή της μεγάλωνε – όπως και το ενδιαφέρον του για την εμφάνισή της.¹⁷ Η ίδια έγραφε στα απομνημονεύματά της ότι άρχισε να ενδιαφέρεται «για τη σιλουέτα που πίστευα ότι θα έπρεπε να έχω στη ζωή», αντλώντας έμπνευση από την Τζο Μαρτς στο βιβλίο της Λουίζα Μεί Άλκοτ *Μικρές κυρίες*. Ήδη από τα έντεκα χρόνια της η Μποβουάρ είχε πάθος μαζί της.¹⁸ Η Τζο δεν ήταν ούτε η πιο ενάρετη ούτε η πιο όμορφη από τις αδερφές της, όμως το πάθος της για τη γνώση και η επιθυμία της να γράψει έλαμπε σαν φάρος στη φαντασία της νεαρής Σιμόν. Ο Ζορζ ντε Μποβουάρ, πάλι, έβλεπε τα πράγματα διαφορετικά. Όσο εκείνος την ενέκρινε, ένιωθε η Μποβουάρ, μπορούσε να νιώθει σίγουρη για τον εαυτό της. Σιγά σιγά όμως τα αλλεπάλληλα χρόνια επαίνων έδωσαν τη θέση τους στην απογοήτευση. Ο πατέρας της εκτιμούσε την κομψότητα και την ομορφιά στις γυναίκες. Η αδερφή της επεδείκνυε τις αρετές αυτές σε υψηλότερο βαθμό απ' ό,τι η ίδια κι έτσι ήταν εκείνη που, όπως η Έιμι στις *Μικρές κυρίες*, κέρδιζε την αποδοχή και τη στοργή του.

Η Σιμόν, όπως και η Τζο, έπεσε με τα μούτρα στα βιβλία: διάβαζε θρησκευτικά έργα – την *Απομίμηση του Χριστού*, ένα *Εγχειρίδιο ασκητικής και μυστικιστικής θεολογίας** – καθώς και εγκεκριμένα από τους γονείς της ιστορικά και λογοτεχνικά έργα, στα γαλλικά και στα αγγλικά. Της άρεσε πολύ η αγγλική λογοτεχνία: ως παιδί είχε διαβάσει την *Αλίκη στη χώρα των θαυμάτων* και τον *Πίτερ Παν*, εξασκώντας έτσι τις γλωσσικές δεξιότητες που θα αξιοποιούσε αργότερα για να διαβάσει τις αδελφές Μπροντέ και τη Βιρτζίνια Γουλφ στη μητρική τους γλώσσα.¹⁹ Με τον καιρό, οι απαγορεύσεις των γονιών και οι σπόντες της ξαδέλφης της, της Μαντλέν, τη βοήθησαν να συνειδητοποιήσει ότι τα βιβλία μπορούσαν να της μάθουν πράγματα που οι γονείς της δε θα της μάθαιναν ποτέ. Η Μαντλέν είχε το ελεύθερο να διαβάσει ό,τι ήθελε – τι έχανε λοιπόν η Σιμόν;²⁰ Όποτε έμενε μόνη της στο διαμέρισμα, έκανε επιδρομή στα ράφια και διάβαζε τα φθαρμένα

* Thomas-a-Kempis, *Imitation of Christ*: ένα χριστιανικό λατρευτικό βιβλίο, γραμμένο αρχικά στη λατινική γλώσσα. Πρόκειται για ένα εγχειρίδιο πνευματικής ζωής με βάση τις διδασχές του κινήματος *Devotio Moderna*, του οποίου ο συγγραφέας ήταν μέλος.

αντίτυπα των Μπουρζέ, Αλφόνς Ντοντέ, Μαρσέλ Πρεβό, Μοπασάν και των αδερφών Γκονκούρ, που είχε ο πατέρας της. Αυτοί οι συγγραφείς συμπλήρωσαν τη σεξουαλική της εκπαίδευση.²¹

Τα μυθιστορήματα τη βοήθησαν επίσης να δει τα ερωτήματα που αιωρούνταν αναπάντητα στον κόσμο γύρω της. Η Τζο Μαρτς δεν ήθελε να κάνει δουλειές του νοικοκυριού γιατί την κρατούσαν μακριά από τα πράγματα που αγαπούσε: γιατί λοιπόν ήταν τόσο πολλές οι γυναίκες και τόσο λίγοι οι άντρες που έκαναν αυτές τις δουλειές; Οι συμβάσεις της έλεγαν ότι το μέλλον της ήταν ο γάμος, όμως η Τζο Μαρτς αντιστεκόταν σ' αυτή την ανεπιθύμητη μοίρα: μήπως μπορούσε κι εκείνη να κάνει το ίδιο;²² Το μυθιστόρημα *Ο Μύλος στον Φλος* της Τζορτζ Έλιοτ, το οποίο η Μποβουάρ διάβασε στην τρυφερή ηλικία των 11 ή 12 ετών, της ξύπνησε άλλα ερωτήματα, τα οποία θα επανέρχονταν ξανά και ξανά στη ζωή και στη φιλοσοφία της. Ο χαρακτήρας της Μάγκι Τάλιβερ, που επινόησε η Έλιοτ, δεν ήθελε καθόλου να σπαταλάει χρόνο φτιάχνοντας κουρελούδες και ράβοντας τις ίδιες ραφές ξανά και ξανά. Πώς θα μπορούσε η Μποβουάρ, αν η κοινωνία απαιτούσε και από την ίδια να επιτελεί αυτές τις αγγαρείες του νοικοκυριού, να παραμείνει συνεπής τόσο απέναντι στον εαυτό της όσο και απέναντι στις επιθυμίες των άλλων; Αν η «αγάπη» σήμαινε ότι οι γυναίκες θα έπρεπε να θυσιάζουν πολλά ενώ οι άνδρες ελάχιστα, τότε άξιζε τον κόπο η αγάπη; Στα φοιτητικά ημερολόγια της στα 1926 η Μποβουάρ ζύγιζε ακόμα το ερώτημα του τι ποσοστό του εαυτού της ήθελε να κρατήσει και τι να αφήσει στους άλλους.²³ Η Μάγκι Τάλιβερ είχε ερωτευτεί τον ανάξιο Στίβεν, όμως η Μποβουάρ δεν μπορούσε να καταλάβει την έλξη που ασκούσε πάνω της εκείνος: «Η μόνη σχέση που μπορούσα να φανταστώ ήταν μια σχέση αγάπης και φιλίας. Κατά τη γνώμη μου, η ανταλλαγή βιβλίων και η συζήτηση περί αυτών ανάμεσα σε ένα αγόρι και σε ένα κορίτσι έδενε αυτούς τους δύο ανθρώπους για πάντα».²⁴

Τα βιβλία πρόσφεραν στην Μποβουάρ κάτι παραπάνω από εκπαίδευση: αποτελούσαν ένα καταφύγιο από τη σωματική και συναισθηματική στέρψη με την οποία ερχόταν αντιμέτωπη κάθε φορά που σήκωνε το βλέμμα της από τη σελίδα. Της χάραζαν μονοπάτια αντίστασης ενάντια στη ζωή που είχε σχεδιάσει για κείνη η μητέρα της – έστω κι αν τα μονοπάτια αυτά δεν την οδηγούσαν ακόμη σε

μέρη όπου οι γυναίκες είχαν επιλογές ή έδιναν και έπαιρναν σωματική ικανοποίηση χωρίς ντροπή. Παρόλο που η νεαρή Μποβουάρ εμπνεόταν από την πνευματική ζωή των χαρακτήρων, εντούτοις οι σωματικές εμπειρίες τους την έφερναν σε αμηχανία. Ήταν, για να χρησιμοποιήσουμε τα δικά της λόγια, πουριτανή. Ήξερε ότι η σχέση των ίδιων της των γονιών εμπειρείχε το σωματικό πάθος – και αργότερα θρήνησε για την αδικία που υπέστη η μητέρα της όταν, στα 35 του, ο πατέρας της την απέρριψε για χάρη μιας εξωσυζυγικής περιπέτειας.²⁵ Η νεαρή Σιμόν όμως θεωρούσε τη σεξουαλικότητα πηγή ανδίας: «Ο έρωτας, κατά τη γνώμη μου, δεν είχε καμία σχέση με το σώμα».²⁶

Μέσα στα πέντε χρόνια που ακολούθησαν τη μετακόμιση στην οδό ντε Ρεν, η Μποβουάρ βίωσε την ταραχή της εφηβείας, την ολοένα αυξανόμενη ένταση μεταξύ των γονιών της και το τέλος δύο ζωών. Μετά τον γάμο της, η πολυαγαπημένη της Λουίζ έκανε ένα μωρό, ένα αγοράκι. Όμως το αγοράκι έπαθε βρογχοπνευμονία και πέθανε. Ήταν ένας αιφνίδιος θάνατος, ο πρώτος που βίωνε ποτέ η Σιμόν, και της φάνηκε τρομακτικός. Η Λουίζ και ο άντρας της ζούσαν σε ένα και μοναδικό δωμάτιο σε μια σοφίτα του έκτου ορόφου μαζί με το παιδί τους. Όταν πήγαν να την επισκεφτούν μετά τον χαμό του μωρού, δεν αντίκρισαν για πρώτη φορά μόνο τον θάνατο, αλλά και τον διάδρομο του έκτου ορόφου, με δώδεκα πόρτες, καθεμιά από τις οποίες έκρυβε πίσω της ένα μοναδικό δωμάτιο που στέγαζε μια ολόκληρη οικογένεια.²⁷ Λίγο καιρό αργότερα αρρώστησε ο γιος του θυρωρού τους στην οδό ντε Ρεν. Είχε φυματίωση και μηνιγγίτιδα και πέθανε μετά από πολύ πόνο και ταλαιπωρία. Η Σιμόν και οι δικοί της τον έβλεπαν να καταπέφτει μέρα με την ημέρα. Όποιος έμπαινε ή έβγαινε από το κτίριο ήταν αναγκασμένος να περάσει μπροστά από το άρρωστο παιδί πηγαίνοντας προς τη σκάλα. Και η Σιμόν ανησυχούσε: αφού πέθαιναν τόσα παιδιά, μπορεί σε λίγο να ήταν η δική της σειρά ή της Ελέν.

Αργότερα θα έγραφε στα μυθιστορήματά της αφηγήσεις που έμοιαζαν πολύ με τη δική της ζωή, γεγονός που πολύ συχνά θόλωνε τη γραμμή ανάμεσα στα γεγονότα και στη φαντασία που συναντούσε κανείς στις αυτοβιογραφίες της. Στο μυθιστόρημα *Το αίμα των άλλων*, που έγραψε στα 1946, η Μποβουάρ καταπίεστηκε ξανά με

αυτές τις παιδικές αναμνήσεις του πρόωρου θανάτου. Ο πρωταγωνιστής του μυθιστορήματος, ένας άντρας ονόματι Ζαν Μπλομάρ, ανακαλύπτει «το πρωταρχικό κακό» όταν ακούει τις λέξεις «το μωρό της Λουίζ πέθανε»:

Βλέπω ξανά τη στριφογυριστή σκάλα, τον πέτρινο διάδρομο με τις πολλές πόρτες, πανομοιότυπες όλες. Η μητέρα μου είπε ότι πίσω από κάθε πόρτα υπήρχε ένα δωμάτιο και σε κάθε δωμάτιο ζούσε μια ολόκληρη οικογένεια. Μπήκαμε μέσα. Η Λουίζ με πήρε αγκαλιά. Τα μάγουλά της ήταν πλαδαρά και μουσκεμένα. Η μητέρα κάθισε στο κρεβάτι δίπλα της και άρχισε να της μιλά χαμηλόφωνα. Μέσα στην κούνια βρισκόταν ένα μωρό κατάλευκο στην όψη και με μάτια κλειστά. Κοίταξα τα κόκκινα πλακάκια και τους γυμνούς τοίχους και την εστία του γκαζιού και έβαλα τα κλάματα. Εγώ έκλαιγα, η μητέρα μιλούσε και το μωρό παρέμενε νεκρό.²⁸

Πώς μπορεί να χαμογελάσει, αναρωτιέται μερικές σελίδες πιο κάτω ο Μπλομάρ, όταν ξέρει ότι η Λουίζ κλαίει με αναφιλητά; Σε όλη της τη ζωή η Μποβουάρ στεκόταν έντρομη μπροστά στο σκάνδαλο της ανθρώπινης αδιαφορίας απέναντι στον πόνο των άλλων.

Στο σπίτι τους ωστόσο η Σιμόν ευχόταν να τους έδειχνε η μητέρα της λίγο *περισσότερη* αδιαφορία. Και οι δύο αδερφές περιέγραφαν την εφηβεία τους ως οδυνηρή και τις σχέσεις με τη μητέρα τους ως ιδιαιτέρως τεταμένες. Από τα δώδεκα ή τα δεκατρία της η Σιμόν είχε αρχίσει να τη θεωρεί εχθρική, ακόμα και «ανυπόφορη». Η Ελέν περιέγραφε την ιδέα που είχε περί μητρότητας ως «απόλυτα τυραννική»²⁹ και πίστευε ότι η μητέρα τους ήθελε να ζήσει μέσα από τις κόρες της και να βλέπει τις κόρες της να ζουν για εκείνη – μια επιθυμία την οποία οι ίδιες δεν είχαν την πρόθεση να ικανοποιήσουν.³⁰

Δεν είναι δύσκολο να κατανοήσει κανείς την απροθυμία τους: η μητέρα τους έπαιζε τον ρόλο της ευσυνείδητης συζύγου, ενώ η συμπεριφορά του πατέρα τους γινόταν όλο και πιο ανάρμοστη. Το απογευματινό μπριτζ είχε ήδη δώσει τη θέση του στο νυχτερινό μπριτζ, μετά το δείπνο, και ο πατέρας τους περνούσε όλο και περισσότερο χρόνο και ξόδευε όλο και περισσότερα χρήματα στο ποτό και στα παιχνίδια, ενώ η Φρανσουάζ έκανε αιματηρές οικονομίες για να μπορέσει να καλύψει τις ανάγκες του νοικοκυριού. Στο φως της ημέ-

ρας η Σιμόν και η Ελέν παρακολουθούσαν τη μητέρα τους να παλεύει για να τις φροντίσει και να τους εξασφαλίσει τα απαραίτητα και τον πατέρα τους να της κάνει σκηνές όποτε του ζητούσε χρήματα για το σπίτι. Τις νύχτες τον άκουγαν να επιστρέφει αργά, να τσακώνεται με τη Φρανσουάζ και να μιλάνε για μπουρδέλα, ερωμένες και τζόγο.

Στο Ένας πολύ εύκολος θάνατος η Μποβουάρ αφηγείται πώς η μητέρα της άρχισε να χάνει την υπομονή της απέναντι στην κατάσταση αυτή – κάποια στιγμή η μαντάμ ντε Μποβουάρ θα έφτανε να χαστουκίζει και να τσιγκλάει τον άντρα της, κάνοντάς του σκηνές τόσο σε ιδιωτικές όσο και σε δημόσιες περιστάσεις. Αργότερα η Μποβουάρ θα αναστοχαζόταν σε σχέση με το πόσο διχασμένη ένιωθε η μητέρα της ανάμεσα σε αντικρουόμενες επιθυμίες:

Είναι αδύνατο να πει κανείς «θυσιάζομαι» χωρίς να νιώθει πικρία. Μια από τις αντιφάσεις της Μαμάς ήταν ότι πίστευε ειλικρινά στο μεγαλείο της αφοσίωσης, ενώ ταυτόχρονα έτρεφε προτιμήσεις, αντιπάθειες και επιθυμίες τόσο ισχυρές, που ήταν αδύνατο να μη μισεί οτιδήποτε πήγαινε κόντρα σε αυτές. Διαρκώς επαναστατούσε ενάντια στους περιορισμούς και στις στερήσεις που η ίδια επέβαλλε στον εαυτό της.³¹

Το πώς μπορεί κανείς να επιλύσει αυτές τις αντιφατικές επιθυμίες –να ζήσει δηλαδή μια ζωή αφοσίωσης στους άλλους ή να ζήσει για τον εαυτό του– έμελλε να γίνει ένα από τα κεντρικά ερωτήματα που αναδύονται από τα φοιτητικά ημερολόγια της Μποβουάρ, την υπαρξιστική ηθική και τον φεμινισμό της. Η μαντάμ ντε Μποβουάρ ήταν μια ευσεβής καθολική, που είχε μεγαλώσει την κόρη της με βάση μια πνευματική διατροφή από αγίους και μάρτυρες. Τα πρόσωπα αυτά πρόσφεραν στη Σιμόν έναν μακρύ κατάλογο υποδειγματικών ζωών, βασικό συστατικό των οποίων ήταν πάντοτε η αυτοθυσία. Σε ορισμένες περιπτώσεις η αυτοθυσία οδηγούσε στην αποθέωση – οι άγιοι και οι μάρτυρες μάθαιναν να γίνονται ένα τίποτα, γιατί αυτός ήταν ο μόνος τρόπος να φτάσουν τον Θεό. Η Σιμόν άρχισε να θεωρεί τη μοναξιά ως την πιο δοξασμένη συνθήκη· ήθελε να κυριαχήσει «μόνη της στη ζωή» της.³² Οι θρησκευτικοί περιορισμοί θα άφηναν τον απόηχό τους στα ύστερα έργα της, όπως συνέβη, άλλω-

στε, και με την απώλεια του κύρους της μητέρας της. Παρότι δεν το αναγνωρίζει ως αυτοβιογραφικό, υπάρχει στο *Δεύτερο φύλο* ένα απόσπασμα όπου η Μποβουάρ πραγματεύεται την επανάσταση των θυγατέρων και αναφέρει ότι αυτή είναι ιδιαίτερος βίαιη όταν οι κόρες έχουν παρακολουθήσει τις μητέρες τους να θυσιάζουν τους εαυτούς τους σε ανάξιους βωμούς: βλέπουν τότε ότι «στην καθημερινή πραγματικότητα αυτός ο άχαρος ρόλος δεν οδηγεί ποτέ στην αποθέωση: είναι θύμα, περιφρονημένη, μέγαιρα, μισπητή. [...] Η κόρη της επιθυμεί να μην της μοιάσει».³³

Οι συνθήκες στο σπίτι γίνονταν ολοένα και πιο πιεστικές, όμως το σχολείο εξακολουθούσε να της προσφέρει σταθερότητα και συντροφιά, η οποία παράβγαινε στα ίσια ακόμα και το δέλεαρ της μοναξιάς. Η φίλια της Ζαζά συνέχιζε να δίνει χαρά και σιγουριά στη Σιμόν: ήταν και οι δυο τους ανταγωνιστικές και επιμελείς και τόσο οι συνομήλικες όσο και οι καθηγήτριές τους τις χαρακτήριζαν πλέον «οι αχώριστες». Οι πατεράδες τους ανήκαν στην ίδια κοινωνική τάξη και, σαν από θαύμα, η μαντάμ Λακουάν είχε συμπαθήσει ιδιαίτερος τη μαντάμ ντε Μποβουάρ, πράγμα που σήμαινε ότι τα κορίτσια μπορούσαν να επισκέπτονται την οικία των Λακουάν. Οι Λακουάν δεν γνώριζαν τίποτα για τη σχετική φτώχεια των Μποβουάρ και οι Μποβουάρ δεν γνώριζαν τίποτα για τη συγκριτική χαλαρότητα που επικρατούσε στο σπίτι των Λακουάν (τα παιδιά τους είχαν την άδεια να τρέχουν και να χοροπηδούν ακόμα και μέσα στο σπίτι, να αναποδογυρίζουν τα έπιπλα!),³⁴ όμως εκτός από την Ελέν, που αρχικά ένιωθε παραγκωνισμένη από το μερίδιο στοργής της Σιμόν που είχε απορροφήσει πλέον η Ζαζά, όλα τα μέρη ήταν ικανοποιημένα από την καταλληλότητα αυτής της φίλιας.

Και τα δύο κορίτσια ενδιαφέρονταν ιδιαίτερα για τον κόσμο των ιδεών: η Σιμόν μπορούσε να συζητάει με τη Ζαζά για τα πράγματα που την ενδιέφεραν και να διατυπώνει φωναχτά τις απορίες της. Συνήθως εκείνη ερχόταν πρώτη στα μαθήματα του σχολείου, όμως η Ζαζά την ξεπερνούσε στη γυμναστική και στη μουσική. Καθώς μεγάλωναν μαζί και γίνονταν νεαρές γυναίκες, η Ζαζά αποκτούσε όλο και περισσότερη ομορφιά και χάρη. Αντίθετα, το πρόσωπο της Σιμόν γέμισε στίγματα και κηλίδες και το σώμα της έγινε άχαρο. Αυτό άλλαξε όταν η Σιμόν έφτασε στα 17, ως τότε όμως της προκα-

λούσε μεγάλη αμηχανία το γεγονός ότι η φίλη της είχε τόσα σωματικά, οικονομικά και οικογενειακά προνόμια, που έλειπαν εμφανώς από την ίδια.

Γυναίκες δεν γεννιόμαστε, αηλιά γινόμαστε.

ΣΙΜΟΝ ΝΤΕ ΜΠΟΒΟΥΑΡ

Ως σύμβολο της απελευθέρωσης των γυναικών, η Σιμόν ντε Μποβουάρ ενέπνευσε αλλά και σκανδάλισε τη γενιά της μέσα από τις αντισυμβατικές σχέσεις της. Ως φιλόσοφος, συγγραφέας και είδωλο του φεμινισμού, κέρδισε σημαντικά λογοτεχνικά βραβεία και άλλαξε τον τρόπο με τον οποίο αντιμετωπίζουμε τα έμφυλα ζητήματα με το βιβλίο της Το δεύτερο φύλο. Παρά τις επιτυχίες της, όμως, αναρωτιόταν μήπως είχε αδικήσει τον εαυτό της.

Η σχέση της με τον Ζαν-Πολ Σαρτρ έχει καταγραφεί ως μια από τις πιο θρυλικές ερωτικές σχέσεις του 20ού αιώνα. Για την Μποβουάρ, όμως, είχε το κόστος της: για δεκαετίες ολόκληρες παραγνωρίστηκε ως μια ανέμπνευστη στοχάστρια που «εφάρμοζε» τις απόψεις του Σαρτρ. Τα τελευταία χρόνια έχει έρθει στο φως νέο υλικό που αποκαλύπτει την ευρηματικότητα της δικής της φιλοσοφίας και τη σημασία των υπόλοιπων εραστών που είχε στη ζωή της.

Αυτή η ξεχωριστή βιογραφία αντλεί υλικό από αδημοσίευτα ως τώρα ημερολόγια και επιστολές για να αφηγηθεί τη συναρπαστική ιστορία του πώς η Σιμόν ντε Μποβουάρ έγινε ο εαυτός της.

Μια βιογραφία που στοιχειώνει και καθηλώνει.

SUZANNAH LIPSCOMB, ΙΣΤΟΡΙΚΟΣ

Χρειαζόμαστε, άραγε, κι άλλη βιογραφία της Σιμόν ντε Μποβουάρ; Βεβαίως! Με βάση καινούριο υλικό, η Kate Kirkpatrick γράφει με σεβασμό, ενσυναίσθηση και διορατικότητα και επανεξετάζει τη ζωή της Μποβουάρ, καταδεικνύοντας πώς καθορίστηκε από τα ιδανικά της και πώς διαστρεβλώθηκε από τις συνθήκες. Ένα βιβλίο επίκαιρο και συναρπαστικό!

ΤΟΝΕ PETTERSEN, ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ,
ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ
ΣΙΜΟΝ ΝΤΕ ΜΠΟΒΟΥΑΡ

ISBN:978-618-03-2351-1

9 786180 323511

ΒΟΗΘ. ΚΩΔ. ΜΗΧ/ΣΗΣ 82351

metaixmio.gr